List 35. **NOVICE** Tečaj XXI.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 2. septembra 1863.

Gospodarske stvari.

Skušnje o reji svilnih črvičev.

V tolažbo vsem svilorejcem, kteri mislijo, da se reja svilnih črvičev mora čisto tako ravnati, kakor se v bukvah bere, — da se namreč mora skrbeti, da se vse gosenčice en dan izvalé, da se v začetku z rezanim perjem redé, da se jim v mrzlem vremenu kuri, da se ne prehladijo itd. itd., morem jez naravnost povedati, da nisem na noben tak poduk gledal, ampak jih le njih prirojeni naturi prepustil; moja največa skrb pri svilodih je le ta bila, da sem jim dobrega perja pokladal in jih čedne in snažne držal. Da sem pa pri sviloprejkah čednost ohranil, jim nikdar nisem pokladal posebno obranega perja, ampak le listnate češuljice (vejice); zato sem jih pa tudi prav lahko prenašal na druge lese, ki so bile z ribškimi mrežami prepéte, skoz ktere je nesnaga od njih na tla cepala. Židne črviče z listnatimi češuljicami krmiti je tudi zato koristno, ker se dajo veje o deževnih dneh za dva ali več dní, ako se v šope skup zvežejo in v vodo postavijo, frišne in suhe ohraniti. Ko me je gospod fajmošter Pesenböck iz Weickersdorfa na Saksonskem pred enim letom jajčic poprosil in pa poduka, kako jih gleštati in rediti, mu jajčica poslavši nisem druzega dal, kakor le rekel: Nate jajčica, pa redite črviče brez vsega modrovanja. Gospod fajmošter se je mojega sveta natanko držal in nasledek je bil ugoden.

Kaj se učimo iz teh naznanil?

To, da sviloprejke najbolje teknejo, ako se ž njimi ravná prav prosto in se ne uganjajo nobene posebnosti. Kdor je preveč v strahu, kaj naj bi ž njimi počel, da kaj ne izgreši, bo največkrat napak opravil.

Naj bi naše gospodinje in gospodičine, ktere pri pletenji nogovic in kračkanji (heklanji) romane beró, raje se z ubogimi sviloprejkami pečale in jim z vso skrbjó stregle; to bi domovini naklonilo drage svile (žide), ktera se s svitlim srebrom plačuje, sebi bi pa prelep žlahen svilnat šapel za poroko spletale.

Živili ptiči! Gagnili njih loviči!

„Novice“ so se že večkrat hvalevredno potegovale za odpravo tičjega lova — z jasnimi dokazi, da nedolžni ptički, ti najpridneji zatiravci požrešnih gosenc, so največi dobrotniki vrtov, polj in sadnih dreves. Al, žalibog! vkljub vsem tem ponavljanim opominom se ta neusmiljeni in škodljivi lov le še ne opustí! Da bi grešili zoper dotično državno prepoved le pastirji in drugi sirovi ljudje, kteri koristnosti ptičev ne zapopadejo in za prepoved njih lova še morda ne vedó; ali da bi jo teptali lenúhi in postopači, ki nimajo kaj druzega početi in kterim je za lastni dobiček več, kakor za občni blagor, — ne bilo bi se čuditi. Da pa jo prezirajo še celó sinovi modric, ki se po javnih šolah učé ali bi saj imeli učiti vse bolje omike; da tudi šolarji še ptiče lové in pokončujejo — več za kratkočasenje kakor pa iz požrešnosti ali dobičkarije, in da so nekteri izmed njih v šolskih praznikih najhuji preganjavci teh nedolžnih živalic, teh razveseljevavcev in dobrotnikov človeštva: to pa je sramotno tudi za šole, da mladih src ne budé in ne vadijo žlahnejih čutíl in bolj izglednega spoštovanja deželne postave.

Ker se bliža čas tičjega lova, opominjamo posebno šolsko mladino dotične prepovedi, nadjaje se, da jo bo saj ona po svoji bolji omiki bolj spoštovala, ter saj ona čisto opustila škodljivo in sirovo zatiranje dobrotnih ptičkov. —a—

Delitev konjskih premij v Kranji.

V saboto so se v Kranji gospodarjem za dobro rejo in dobro vrdovanje kónj navadne premije delile. Pripeljali so iz mnogih krajev 19 žebetnih kobil, 22 pa triletnih žebic, toda 6 jih ni bilo pripuščenih, ker so bile prestare ali premlade. Sploh je bila komisija zadovoljna z lepo živino, in je to svojo zadovoljnost pokazala tudi s tem, da, razun 10 gospodarjev, ki so prejeli odločenih cekinov in 10 svetinj, je še 22 gospodarjev prejelo sreberne svetinje. Le eno napako je komisija grajala pri nekterih sicer lepih kobilah, namreč, da so celó slabo podkovane bile. Ker napačno podkovstvo pohabi sčasoma celega konja, in ker je kovaška šola v Ljubljani, bi pač treba bilo, da bi nobena soseska ne trpela kovača, ki ni dobro izučen v podkovstvu.

Za žebetno kobilo je prvo premijo s 10 cekini prejel Sršen Mat. iz Škaručnje, ostalih 5 premij po 4 cekine pa so prejeli: Novak Janez iz Podbrezja, Gašperlin Urban iz Police, Kuralt Franc iz vélikega Mengša, Gubanc Jernej iz Vodíc in Zore Jožef iz Trebna.

Za triletno žebico je prvo premijo z 8 cekini prejel Zakavšek Lorenc iz Sinje Goríce, — Poljanc Miha v Celjah, premijo s 4 cekini, Škofic Janez iz malega Mengša in Feifer Tomaž iz Drulovke pa 3 cekine.

Gospodarje, ki so sreberne svetinje prejeli, bomo imenovali drugi pot.

Povedati moram danes še to, da nekteri župani še zmiraj ne vejo, kako se delajo spričala gospodarjem, ker v nekterih spričalih ni bilo povedano, da je bila kobila že gospodarjeva takrat, ko mu je žebe storila ali da je žebica pri njem storjena bila. To je poglavitna reč, da se pové v spričalu. Druga pa prav nespametna reč je ta, da se v spričalo starost živine drugač piše kakor je res; naj nihče ne misli, da s takim spričalom

se dá komisija oslepariti; le sramotno je za župana, ako kaj tacega nevedoma ali nalašč v spričalo zapiše.

Vremenska drobtinica.

* Kanonada dež privabi. Nasproti navadni govorici, da se po stresu zraka, ki ga strel kanonov prizadene, hudi črni oblaki odpodé, dež in toča prežene, povemo tukaj, kar se iz amerikanskega bojišča oznanuje, da strel kanonov oblake skup goni in dež napravlja. Amerikanci trdijo, da po hudem streljanji s topovi na Potomaku na Jork Riveru in James Riveru, pred Korintom in na reki Misisipu je vedno strašno deževalo in da je dež hude povodnji napravil. Kadar vojska poneha, bodo skušnje gotovo razodele, je li to res ali ne. Če je res, bi bilo to našemu kmetijstvu v velik dobiček, ako bi imeli sredstvo pri rokah, s kterim bi se dalo nebo primorati, da nam potrebni dež dá, in presušeno zemljo po obilnosti namoči. — Tako piše Lochnerjev „Gesch. Ztg.“. Nam se obljubljeni „velik dobiček“ bo tako dolgo smešen zdel, dokler se nam ne pové: koliko kanónov je treba, da si ta ali una dežela dežja pristrelja?

O goveji kugi na dalje.

Od fare iz Kostela. — m — Zopet moram čitateljem „Novic“ žalostno novico iz našega kraja naznaniti, da se je namreč dne 14. avgusta, to je, uprav na velike maše post tudi tukaj — kuga pokazala. Da je gospodar, kteremu je kuga ta dan kravo pobrala, po svoji dolžnosti to reč hitro na znanje dal, bi se bila kuga morda precej zadušiti dala; al žalibog! skrivali so on kakor tudi sosedje njegovi. Tako se je kuga po selu razpasla. Pri Pirčah imelo je 14 gospodarjev do 50 repov. Do sedaj jih je crknilo že troje, pobili so jih četvero in bolnih jih je še šest, in kuga se še čedalje bolj širi. Tudi unstran Pirč preko Kolpe na Hrvaškem se je že pokazala. En vol je te dni poginil, drugi lep, da malo takih, bo lih kar crknil, ako ni še. — Kugo nam je zatrosil neki Vlah iz Ogulina na bravih, ktere je kupil mesar pirčki, se vé, da ne vedoč, da je kužno pošast v vreči kupil. Pri njem se je kuga najprej pojavila, potem pa po vseh onih hlevih, po kterih so se ti nesrečni ogulinski prči potikali. — V resnici žalostne čase smo dočakali. Od ene strani se čuje od strašnih ognjev, od druge od grozovite toče, od tretje od strahovite suše, od četrte nas pritiska kuga morivka. Tukaj pri nas se revni svet za vsakem govedom bolj joče, ko da bi mu očeta k pogrebu nesli. Ako nas Bog ne pomiluje, ne vem kaj bo.

Lepe Norvegiške in Probstajske rži

za seme se bokal po 12 nov. kr. dobiva na vrtu kmetijske družbe v Ljubljani.

Slovensko slovstvo.

„Čudne poti Božje vsegamogočnosti ali skrivne sodbe srednjih časov“, zgodovinska povest, je ravnokar prišla na svetlo; razposlal sem jo po dotičnih poštah. Ako bi ne bil kdo vseh naročenih stisov prejel, prosim, naj se oglasi pri meni pismeno. O ti priliki moram pa tudi z otožnim srcom naznaniti, da v imenovani knjigi se žalibog! čez navado tiskarnih pogreškov nahaja, kjer se je omenjena knjiga daleko od mene tiskala. Prizanesite mi jih tedaj! — Knjiga obsega $9\frac{1}{2}$ tiskarnih pôl, veljá le 45 nov. krajc. in se dobiva pri meni in v tiskarnici gosp. Zajca v Gorici. France Bunc,

učenik v Kamnji na Goriškem. Pošta Ajdovšina.

Imenoslovna drobtinica.

Krihenberg in Kremberg.

Ko so ranjki fajmošter sèm prišli, so pozvedavali, od kod bi bregu bilo ime „Krihenberg“. Nihče ni znal. Tudi drugo ime „Kremberg“ niso znali razjasniti. Nekdaj pa, morda ravno ob Aninem, je bil veči shod in tudi pri obedu se jih je več sošlo. Razgovarjajo se ipak o „Krihenbergu“ in „Krembergu“. „Gospod, jaz pa vem to ime stolmačiti“ — se vzdigne en cerkovnik — „tam gori v Žitnicah še stari Peserli neke listine shranjuje; tam vem, da ni pisano ne „Krihenberg“ ne „Kremberg“; vsaj tudi v prejšnih časih tega bregú tako zvali niso; zdaj že iz kancelij vse nekako zmešane imena dobivamo. Na krivem bregu smo domá, in breg se imenuje Krivi breg, ker je okrivljen kakor srp; Nemci so zatega del dolgo pisali, kar še jez pomnim, „Krumberg“; to je prava prestava „krivega brega“.

Tako so mi pokojni večkrat razlagali cerkovnikov govor in njegovo tolmačenje; pristavljali so še, da bi le pri sv. Lenartu ali v Cmureku kter domoljuben uradnik stare listine pregledal in ustno sporočilo našega cerkovnika potrdil. In zares, „Krumberg“ je pisavec teh vrstic v starih listinah že sam bral; ali se še ime krivi breg kje nahaja ali ne, Bog zná; zdi se mi zeló verjetno, da je krivi breg izvirno ime.

Na temenu bregovem peljá zares najdaljšna vozna pot od Kikarčinega vinograda memo cerkve sv. Ane prek Postičeve, zdaj Pamanove hiše do „Klembasa“ kot srp, jeden rog imajoči na Kikarčinem posestvu, tam, kjer se iz Malega brega in Ledineka po stopnicah na vzgor hodi, eden rog pa pri Klembasu, kjer se gré navzdol v Žitnice, hrbet proti vzhodu, votlino proti zahodu razpenši.

Le po izvirnem imenu „krivi breg“ ste mogle se vlesti pokvarjene sedanje dve imeni „Krihenberg“ in „Kremberg“, in čudno, v rabi je zdaj pri Nemcih pokvarjeno slovensko ime „Krihenberg“, in pri Slovencih pokvarjeno nemško ime „Kremberg“. Po celi daljavi popisanega skrivljenega, male pol ure dolgega pota, do kterega segajo iz obeh strani vinogradi, se vidi 1 mesto, 3 trgov, 55 cerkvic, in je kaj lepo sprehajališče, ker se vrh brega hodi vedno po ravnem. Zapisal pa sem te vrstice, da se staro ime ne pozabi.

Od sv. Ane v slov. Goricah.

Šolske stvari.

Ozir po slov. štajarskih gimnazijah.

gimnazija	učitelji	učenci				Stipendije znašajo		Učnina znaša		Primšina ali vpisnina znaša	
		slovenski	nemški	laški	vkup	gold.	kr.	gold.	kr.	gold.	kr.
Mariborska	18[1])	114	235	1	360 [2])	1775	27[3])	1789	20	205	80
Celjska	14[4])	217	43[5])	—	260	2731	68½ [6])	[7])	—	[8])	—

[1]) Štirje zmed njih so imeli odpust; koliko Nemcov, koliko Slovencov, ne moremo določiti.

[2]) Ker štatistični gimnazijalni spregled 10 učencev v poseben razred deva, ter jih imenuje „nemške Slovence“; „Novice“ so po najnovejših narodopisih iskale, kje da bi ta nemško-slovenski narod bival na zemlji, od kterega še nikdar nič niso slišale, pa niso ga mogle najti pod solncem; morda se je narodil še le od časa, odkar je bila najnovejša štatistika o narodih

I. O mariborski gimnazii.

Zraven šolskih naznanil, v kterih nahajamo tudi imenik ondašnjih učencev, pisan po pravilu „vsacemu svoje“ (krajine imena niso prestavljene), in razglas nalog nemških in slovenskih, ki so jih dijaci izdelovali, obsega mariborski program dva sestavka, prav po ravnopravnosti, slovenskega in nemškega. V slovenskem g. prof. Josip Šuman, jako izvrstno razlaga delitev in vodilne misli Demostenovega govora olintskega druzega; tej razlagi je dodal za poskušnjo, kako bi se Demostenove besede glasile v slovenskem jeziku, prevod druzega olintskega govora od §. 21 dalje. Iz tacih del naj bi nasprotniki slovenskih rečí vendar spoznali, da naš jezik ni otrok. Nemški sestavek o kratkem popisuje naravo mariborske okolice v geologičnem, rastlinskem in metulskem obziru. — V učnem načrtu pogrešamo naznanila: ali se je v kterem razredu kršanski nauk v slovenskem jeziku učil? Ali je v Mariboru celó neznan g. Lésarjev slovenski katekizem?

II. O celjski gimnazii.

Kakor ljubljanski, tako tudi celjski program nima slovenskega spisa. Že dolgo, al žalibog! zastonj pričakujemo, da se oglasi gosp. ravnatelj Premrl, nekdanji slovenski pisatelj. Nemškega je spisal gospod profesor V. Marek z naslovom: „Bemerkungen zu den Eroberungsversuchen der deutschen Könige in Italien“. — Tudi v tem programu ne najdemo naznanila: ali je ondi vpeljan bil gosp. Lésarjev slovenski katekizem. In kaj bi bilo neki vzrok, da ne, ker je vendar v ondašnji nižji realki bil?! — Priimki celjskih slovenskih učencev so še precej pravilno pisani, le sèm ter tjè je še pri kterem spodletelo; krajine imena niso prestavljene. Hvalevredno je, da so nemške in slovenske naloge razglašene.

Lepoznansko polje.

Slava in ljubezen.

Novela.

(Konec.)

Ivan plašno priskoči — on namreč je bil — začne tresti zaročnico svojo, pa komaj jo je zbrihtal. Še le čez nekoliko trenutkov se zopet zave deklica v naročji svojega Ivana.

„Tako si vendar v resnici ti, moj Ivan, in ne tvoj duh?“ — reče z milim pa slabim glasom Ivanka, oklenivša se ga trdno, da bi ga ji kaka nevidna moč ne iztrgala zopet iz rok.

„Glej me, z dušo in telesom tvoj Ivan sem in nihče drugi“.

„Pa kako je vendar to mogoče?“ — vpraša ga zopet Ivanka, primši ga za obe roki, ker nam je bilo pisano, da mrtev si padel poleg Krasnoga sela v Ruski?“

„Padel sem bil tam res, dušica moja, al samo ranjen, ne mrtev; bil pa sem s pomočjo Božjo in nekega prijatla rešen zopet in ozdravljen“.

Na daljno vprašanje Ivankino, kako se je vse zgodilo, prične ji Ivan ob kratkem pripovedovati celo dogodbo, kakor je častitim bravcem že znana. Zatem nadaljuje, kako da je potem, ko ga je mužik Kurganov srečno pospremil čez mejo Poljsko, kjer je Ivan tudi izslekel opravo ruskega kmeta, ter oblekel si zopet vojaško, srečno prehodil Poljsko in Nemčijo. Na Českem mogel je zastran bolehnosti ostati štirnajst dni, od tam pa je zopet brez vseh zaprek potoval proti domu.

„Sinoč po ave Marii“ — nadaljuje Ivan“ — prišel sem v Novomesto, pa gnan od silnega hrepenenja najel sem si koj voz ter v noči potoval čez Gorjance naprej.... Pred pol ure domú pridši najdel sem v gradu matere svoje še vse v trdem spanji in sladkem pokoji, zato sem, nehotè koga buditi, prišel sem na pokopališče, da obiščem grob nepozabljivega svojega očeta“.

„Pa zakaj nisi nikoli pisal?“ — vpraša na novo Ivanka Ivana s solznimi očmí.

„Saj sem vam pisal dvakrat..... kaj niste prejeli mojih listov?“

„Razun edinega, kterega je pisal neki Kurganov očetu mojemu in v kterem je bila naznanjena tvoja smrt, nismo prejeli nobenega“.....

„Kaj?... Kurganov?... tvojemu očetu?... o moji smrti?... vpraša zdaj zavzeto Ivan — „pa kdo vam je prinesel tisti list?“

„Ravsovič“.

„Ha, Ravsovič!“ — zavpije Ivan — „to gotovo je neka vražja skrivna goljufija!.... Ravsovič tedaj?.... Pa zakaj je on to storil?....

Ivanka zdaj omolkne... mrena ji pade spred očí... vse ji je bilo zdaj očitno.

„Hvala Bogu!“ — reče devica potem, ko se je nekoliko opokojila; hvala Bogu, da si prišel! Le malo ur še, in za vselej bi bila za tebe zgubljena“. Zatem tudi ona Ivanu ob kratkem pové vse, kako in kaj se je zgodilo ter sklene, da ravno jutri bi bila imela z Ravsovičem venčana biti.

Ivan se vès trese srditosti; — ognjeno plane kviško ter strastno zavpije: „To mi bo ta človek krvavo plačal“.

„Nikar tako, moj prisrčni Ivan“ — seže mu deklica s tolažljivim glasom v besedo — „nikar na tem svetem in mirnem kraji ne misli na maščevanje; prepusti to reč viši sodnii nad oblaki, ki pravične plačuje, hudobne pa kaznuje.... Ti si zdaj tukaj — in vse se bo na dobro skončalo!.... Glej! solnce že izhaja“ — milo nadaljuje Ivanka — „pojdiva skupaj najprej k tvoji dragi materi, potem pa k mojemu milemu očetu. Oh, kako se bosta oba radovala!.... Pojdiva, pojdiva!“...

Ivanka se oklene Ivana za roko ter odideta — kakor je bilo izgovorjeno — najpred k materi, in potem ž njo vred k Blagajču.

Kako sta se mati Ivanova in zatem stari Blagajč oveselila, da vidita zopet svojega Ivana — ne moremo popisati, kajti prizora, kjer delajo čuvstva več ko besede, tudi beseda ne popiše.

Potem, ko je Blagajč iz vsega, kar je Ivan pripovedoval, sprevidil hudobne zapletke Ravsovičeve, pokliče sluga ter mu zapovè, da, kadar gospod Ravsovič pride v grad, naj mu veleva, da se le urno spravi odtod, če noče, da ga dá po psih iz grajščine shujskati. Zatem pa ginjeno nadaljuje: „Ti si, Ivan, slavno rešil nalogo svojo ter si se vrnil, kakor je bilo med nama izgovorjeno, ko kapitan in vitez častne legije. Jaz toraj tudi hočem ostati mož beseda, kakor sem obljubil. Glej tù najmileji in najdražji biser moj!“ — in to zgovorivši sklene Ivanove in Ivankine roke. „Tako, moja prisrčna; Bog naj vaju blagoslovi!.... jutri pa hočemo imeti poroko“.

*

---

tiskana. Radovedni smo, ali bo li kdo prihodnjih narodopiscev pomnožil svoje spreglede s tem „novim narodom“. — Učencev je bilo 12 več od lani.

[3]) Druge pomoči so dobili najubožnejši učenci 279 gold. 36 kr.

[4]) Koliko Slovencev, koliko Nemcev med njimi, nam je neznano.

[5]) Štatistični spregled učence obzir narodnosti le v dva razreda deva, v prvega Slovence, v druzega Nemce, kterim je „nemške Slovence“, ki jih je gosp. prof. Ramor slovenščine učil, pridjal; koliko je tega novega naroda, iz letopisnika ne zvemo.

[6]) Druge pomoči je učencem došlo 48 gold. 55 kr.

[7]) Ker je prvega pol leta plačevalo učnino 144 učencev, v druzem pa 118, bi utegnila znašati učnina 1660 gold. 60 kr.; če se po 6 gold. 30 kr. na leto plačuje v Celji.

[8]) Je ne zvemo iz letopisa.

Sveta tihota zdaj nastane, ktera pa je bila kmali motena po ropotu nekega jahača, ki je urnih skokov prikloptal v grajsko dvorišče. Jahač bil je Ravsovič, ki je vès srečen poskočil raz konja ter hotel iti gori v grad. Zdaj pa stopi sluga pred njega, ter sporoči mu, kako in kaj; naznani mu ob enem tudi nenadjani prihod kapitana Ivana Kuljaniča. Ravsovič obledí, z zobmí zaškriplje, pa kmali se zopet razabre ter strašno kletvo proti gradu zagrozivši zajaha zopet vranca in zdirja odtod, kakor bi ga gnala burje moč. Seljaki, ki so med potjo srečali Ravsoviča, zgrozili so se nad strahovitim licem njegovim, kajti zdelo se jim je, kakor da to je sam peklenšček, ki ob belem dnevu na krilatem zmaji jaha v svate.

Mati Ivanova vrnila se je kmali k domu, kjer je imela mnogo rečí vrediti; Ivan pa ostal je celi dan pri Blagajču in svoji dragi Ivanki, in se je še le zvečer čisto sam vrnil na svoj dom.

Drugi dan tedaj poročen je bil presrečni Ivan z Ivanko. Vsled posebne volje Blagajčeve opravljen je bil Ivan v svoji uniformi, okinčan, se vé, s križem častne legije na hrabrih in poštenih slovanskih prsih. Zastran bolehnosti Blagajčeve opravil se je sveti obred domá; tudi ni bila svatba slavljena po starem jugoslovanskem običaji z vrišom in šumom. Bila pa je veselica zato toliko bolj srčna, ker oni mali gosti, ki so se bili snidili, bili so sami izbrani in stari prijatli Blagajča in rajnega Kuljaniča.

Stari Blagajč — akoravno zlo bolehen in slab — vendar silil se je, da je prilezel tudi k mizi. Bil je nenavadno bled in vès nekako zamišljen. Vprašan po Ivanu, mu li ni dobro, odgovorí: „Ne, sinko; al neka druga tuga moti zdaj srečo mojo. Ako namreč mislim na Ravsoviča, o kterem sem zdaj popolnoma prepričan, da je hudoben in nič vreden človek, bojim se, da bi se strašno nad nami ne maševal“.

„Ta ne bo nikomur več škodoval“ — reče zdaj v sobo stopivši stari Marko, čuvši ravno zadnje besede Blagajčeve .... „Poglejte samo, milostljiva gospôda, skoz okno tjè na cesto, pa bodete vidili nekaj prav nenavadnega“.

Vsi razun Blagajča skočijo na te besede izza mize ter hitijo k oknu, kjer je bil viditi res žalostni prizor. „Je li mogoče!“ — zaveka najpred Ivan — „to je Ravsovič, ki ga še z enim capastim človekom tira straža po cesti proti Karlovcu“.

„Da, da, res!.... Resnično Ravsovič je!.... Pa kako to?.... Kaj se je ž njim zgodilo?.... Kaj je, povej nam Marka!.... prične zdaj na enkrat več glasov spraševati. Marka, vstopivši se po vojaški, kakor da raportira, začne pripovedovati, kako je včeraj popoldan v gojzdu unkraj loga čakal za grmom lisice, ktero sta gonila njegova zvesta kužeja Sokol in Vidra. Ko pa tam tiho stojí, zapazi na bližnjem razkrižji Ravsoviča v družbi z nekim potepúhom — ki je bil vojaški begún. — „In tù slišal sem“ — nadaljuje resnobno Marka — „ko je Ravsovič begúnu razkladal in ga vdinjal, da naj našega mladega gosp— da rečem: viteškega gospoda kapitana Kuljaniča, kadar se bodo zvečer vrnili na dom, pod samotnim starim dobom ob kraji občinskega gojzda pričaka in — ustreli.

Vsi poslušavci ostrmijo, Blagajč pa še bolj obledí ter slabotno reče: „glejte resnico suma mojega!“

„Govori dalje, moj Marka!“ — reče mirno in hladnokrvno Ivan.

„Na službo, gospod kapitan!“ — nadaljuje še vedno po vojaško stoječi starec — „vidil sem dalje, kako je Ravsovič onega potepúha z nekolikimi zlatimi cekini zaaral in mu še desetkrat toliko obljubil, ako dobro dovrši hudobijo svojo. — Potem sta se una dva ločila, jaz pa hipoma tekel sem do bližnje straže in naznanil sam gospodu komandantu vse kako in kaj. Po solnčnem zahodu odpeljal sem stražo na naznanjeno mesto, kjer se je taista za grme poskrila. Čez pol ure priplazi se res begún — — bil se je dobro podkuril s pijačo za svojo hudobijo. Straža plane zdajci čez-nj, ga vklene, begún koj obstane svojo in Ravsovičevo morivno namero, in tako zdaj, kakor vidite, obadva pelje pred sodbo v Karlovec, kjer se jima gotovo kuha slana juha“.

Komaj izusti Marka zadnje besede, skoči Ivan k njemu ter poštenega starca vpričo vse družbe srčno objame. Marka pa, kterega je toliki dokaz ljubezni neobično ganil, hoče se strgati Ivanu iz rok, rekoč: „Prosim, gospod kapitan.... subordinacija.... storil sem le svojo dolžnost.... prosim gospod, kajti jaz sem bil le „koplor“.

„Al si človek“ — beseduje navdušeni Ivan“ — kteremu bíje pod prosto obleko zvesto, pošteno in odvažno slovansko srce, in to je toliko ali še več vredno, kakor vsaka druga čast in odlikovanje“.

Vsi gosti bili so ginjeni, staremu Marku pa kanile ste dve debele solzi ter se v sivih dolgih njegovih brkah zgubé.

Tako bila se je svatba Ivana Kuljaniča s svojo Ivanko srečno skončala in pričelo se je novo življenje polno neizrečene slasti in blagra za novovenčana. Pa kakor je že rado v življenji človeškem, da v polni kozarec zemeljskega veselja primesi se le prerada kaka grenka kapljica, tako je tudi tù bilo. Čez mesec dni, namreč po svatbi Ivanovi umrl je Blagajč v naročji milih svojih otrok. Z veliko slovesnostjo izročeno je bilo truplo njegovo na strani rajne gospé materi črni zemlji.

Ivan je kmali potem vsled svojih ran stopil iz vojske francozke ter vdal se popolnoma gospodarstvu na združenih svojih grajščinah.

Mati Ivanova živela je še dolgo ter doživela dvoje unukov, enega fantka in eno deklico.

„Kaj in kako pa je bilo dalje s starim Markom“ — vprašal bo morebiti kak bravec.... E, kaj je bilo! — on je tudi avanziral in postal glavár vseh poslov na združenih grajščinah.

Ivana so, akoravno je bil nekako oddaljen od dotike s toliko raznemirjeno Evropo, vendar vse dogodbe onega časa zlo mikale, pa zato si zamore vsakdo misliti, kako ga je kakor bivšega francozkega častnika pretreslo, ko je leta 1815 v javnih listih bral za-nj tužno novico o Napoleonu, kterega so kakor sužnega dne 18. oktobra odpeljali na samotni in kamnitni otok sv. Helene, da tam v sredi neizmernega morja pogine on, ki je pred hotel gospodariti celi svet. Ivana je ta novica zlo potrla. Tedaj to je naposled dočakati mogel slavni Napoleon, kteremu je bil nekdaj pretesen celi svet. O slava! slava! — zdaj še le vidim, kako si ti nečimerna, ker si tacega mogočnika tako strašno goljufala!“

„Da, mili moj Ivan“ — dodá Ivanka — „da, mili moj, slava, posebno taka, po kteri je hrepenel Napoleon, nečimerna je ter prilična žarnemu blisku, ki zasije, s treskom vdari, med tem, ko žarki njegovi že umirajo. Jez sem žena ter ne razumem visocih rečí; al vendar mislim, da je o Napoleonu, kterega sta ti in rajni moj nepozabljivi oče vedno v zvezde kovala, le ono popolna resnica, kar so tvoj rajnki oče tolikrat pravili.

„Da, da! spominjam se“ — reče Ivan — „mili moj oče rekli so mnogokrat, ko bi bil Napoleon drugač obdeloval svoj um, kakor ga je, mogel bi biti pravi reformator sveta; al tako bil je samo velik silnik, zidaje na robstvo ostalih narodov veličastvo in nečimerno srečo svojo“.

„Niso li prav govorili tvoj rajni oče? Ni li res tako prišlo?.... Veruj mi — zlati moj Ivan“ — nadaljuje nekako navdušena Ivanka — ako bi ne bila najina ljubezen z zvestobo združena, Bog vé, bila bi li edina slava naji tako srečna storila, kakor sva zdaj!“

„Prav imaš, dušica moja“ — zavrne Ivan. „Slava, kakor nad Napoleonom vidimo, mine; — ljubezen ostane večno. Naj bi tudi najina večno trpela“.

Poleg „Neven-a“ posnel Josip Levičnik.

Dopisi.

Topčider v Srbii 9. avg. Ne morem si kaj, da bi vam ne pisal o letošnji grozni suši, ki tudi v Srbii ni samo strn in travnike pokončala, temoč nam tudi posušila in v prah zdrobila, jaro setev, do ktere smo še naše edino zaupanje imeli. Do zdaj ni še nihče ne žel ne kosil; pa mili Bože! v jeseni tudi ne bo česa spravljati, — vse je suho! Jaz nisem posestnik, nimam ne svoje hiše ne svoje zemlje; imam pa veliko veselje do poljedelstva in do izreje lepe živine; toraj sem na njivah, ki jih od opraviteljstva dobivam, posejal vsake fruge po nekoliko, nadjaje se, da jez in moja žival bomo čez zimo lahko in brez skrbí živeli. Pa kaj mislite, koliko bom pridelal? Toliko kakor drugi, ki so stokrat več sejali, — jaz nimam nič, pa tudi drugi nimajo nič. Mislil sem, da bom imel najmanj kakih 20 do 30 mernikov debelače; pa ne bo je ne maslica. Posušila se je in požeti sem jo mogel, da sem saj za živino nekoliko živeža dobil. Kdor je ni požel, ima same rumene palice po njivi, kajti perje se je posušilo in zdrobilo, da so ostale same vele, rumene štorklje, od kterih nobene koristi ne bo. Fižola sem posadil 6 bokalov, ne bom ga imel ne zrna. Krompir se je pa zdavnej tako posušil, da se več ne pozná, če je kdaj rastel. Lepih buč, pese, zelja, repe itd. sem mislil, bo toliko, da me je večkrat skrbelo, kam bom te reči spravil; al zdaj nimam nobene skrbí več — vse je suho in ne bo kaj spravljati. Dokler je topčiderski potok kaj vode imel, so mi zelje itd. moji jetniki pridno zalivali, in imel sem upanje, da mi bodo saj najpotrebniše reči rešili; al posušil se je zadnje dni potok do dobrega, in vse sem mogel nemili osodi prepustiti. Take suše in tako slabe letine v rodovitni topčiderski dolini živa duša ne pomni. Letos tudi sadja ni tukaj skoraj nič, k večemu se vidi kaka ko cibara drobna pa zagatna češpljica. Koliko, kako lepo in dobro je pa sicer sploh druge leta sadje po rodovitni, lepi Srbii bilo! Letos je dragina pri nas že zdaj velika, pa bo gotovo še veča. Za ubogo živinico bo nam pa grozno trda, ker mrve se še za denar ne dobí. Iz rodovitnega Banata se cele trume ljudí vsaki dan v Srbijo preseljavajo. Žalostni gredó z lačnim trebuhom za kruhom v vnotranjost Srbije, kjer pravijo, da je zemlja dobro obrodila. — Od žalostnega polja kmetijstva prestopimo na polje slovstveno, ki se veselejše kaže. Literarno društvo srbsko me je naprosilo, naj se zahvalim slavnoznanemu gosp. Matiju Majar-ju v imenu društva za knjige, ki jih je poslal društvu. Izspolnujem to nalogo, da vas prosim ljube „Novice“, sporočite učenemu rodoljubu srčno zahvalo z velikim spoštovanjem. — Slavno društvo slovesnosti me je tudi prosilo, naj naznanim javno, da vsaki ud društva srbske slovesnosti more knjige, ktere je do zdaj društvo izdalo, brez plačila dobiti. Toraj naj blagovoli se pismeno na me obrniti in jez mu jih bom radostno po pošti poslal. Se vé, poštne stroške mora vsaki sam plačati. Dozdaj je društvo izdalo 15 knjig srbskega „Glasnika“, ki so polne učenih reči. Razun „Glasnika“ je pa tudi izdalo mnogo znanstvenih knjig in knjižic, ktere je pa že večidel na svoje ude razposlalo. — Tudi me je društvo prosilo, naj slovenskim udom tega društva povem, da je sklenilo „enciklopedijo vseh naukov“ izdajati. Za ta velik posel je društvo iz svojih členov poseben odbor vredilo, v kterem so vsi predeli naukov namesteni. Ta odbor bode naredil načrt, po kterem se bo to veliko delo izdelovalo. Želeti pa bi bilo, da se tega posla za svojo stran udeležijo z delovanjem ali dobrim svetom tudi Slovenci, ki so udje tega društva, pa tudi drugi, ki so zmožni srbski pisati. Se vé da slovenskemu narodu bo srbska enciklopedija naukov še le tadaj od velike koristi, kadar bode njemu tudi tista pisava bolj znana, ktero sta naša apostelja sv. Ciril in Metod pred 1000 leti učila, ktero smo pa preveč zanemarili. Cirilica je slovanska pisava, in sramota je, da je ne poznamo in se je ne učimo. — Naj povem še, da v malo letih bomo v Belem gradu srbsko vseučilišče imeli. V ta namen je poklonil rodoljubni Srbin kapitan Miša svojemu narodu veliko in lepo hišo v Belemgradu, ki je gotovo najlepša in največa cele Srbije, in bila bi tudi kinč bodi si Dunaju, Parizu ali Petrogradu. Ta hiša se zdaj marljivo na stroške imenovanega gospoda prenareja, da bo tako tudi njena notranjost sposobna za učilišče.

Dr. Janez Podliščekov.

Iz Gorice 26. avg. — F. — Pretekli pondeljek so tukajšne pripravljanke svoje preskušnje prestale. Ko se je lani pripravniška šola zopet oživela, se je govorilo, da bode slovenščina vsem pripravljankam zapovedani predmet. Tako se pa vendar ni zgodilo. Letošnja preskušnja nam to priča. Izmed 7 pripravljank ste se le dve iz slovenščine izpraševati dale. Kje je pa ostalih 5? Nočemo biti tako silni, da bi komu, najmanj pa frajlicam, namesti moderne francoščine ali angleščine tem in unim še „preokorno“ slovenščino urivali; al vendar za potrebno spoznamo, da bi se saj v nekterih dekliških šolah zraven manj potrebnih inostranskih jezikov tudi slovenščina in sicer Slovenkam kot zapovedani predmet razkladala. Kajti skušnja učí, da malim Slovenkam učenje samo v ptujem jeziku malo, manj urnim pa ničesa ne tekne, tako, da ko slovensko dekle po 3—4 letih ptujčevanja iz mesta pride, zopet na svoj rojstni dom vse ptuje bukve kmali odstrani in se kot samoukinja domačega branja in učenja in domače molitve poprime, kar ji tudi bolj v srce in glavo gré; saj je naravno. Naš mnogospoštovani šolski nadzornik, visokočastiti gospod kanonik J. Mozetić so se že veliko trudili za šole in se še trudijo, toraj pa trdno upamo, da bodo prihodnjič tudi za slovenski jezik v dekliških šolah še kaj poskrbeli. Tudi bi bil po vpeljani slovenščini v dekliške šole saj nekoliko uničen izgovor nekterih umestjanjenih Slovencov, ki sami kot rodoljubi sloveti hočejo, poptujčevanje svojih otrok pa s tem mislijo opravičiti, da slovenskim dekletam tukaj ni najmanje priložnosti dano, slovenskega jezika se v dekliških šolah učiti in se v njem izobraževati. Nam se taki izgovori le prazni zdijo. Oče in mati, ki se tako izgovarjata, prava rodoljuba nista; kajti pravi rodoljub ne bo zadovoljen s tem, da se njegovi otroci v domači deželi drugemu narodu prištevajo, in da oni, ki so krv njegove krví, bi celó zaničevali to, kar je njemu kot rodoljubu za vero največa svetinja, kar sam srčno ljubi in spoštuje, čeravno kot moder oče ne bo v nemar pustil, da se njegovi otroci tudi ptujih, posebno deželnih jezikov dobro naučé. — Sinoči smo pokopali podpredsednika naše čitavnice gosp. V. Milharčić-a, c. kr. uradnika. Obilno spremljevavstvo je spričalo, da rajni gospod — bil je še le 39 let star — je bil mnogoljubljen. Tudi naša čitavnica si je prizadela mu najzadnjo čast skazati. Pod vodstvom g. Schreiberja, godbenega učitelja, so mu pevci na pokopališču zapeli žalostno pesem „na grobih“,

napev Jenkotov, besede Cegnarjeve. Naj v miru počiva! — Te dni je skoz Gorico šel g. Aleksander Trojanski, jezikoslovec iz Ruskega. Po svojem potovanji po Slovenskem je prišel tudi med Rezijane, o kterih se misli, da so ruske korenine. Gosp. Trojanski pa nikakor ni teh misel; po njegovem mnenji utegnejo biti bledi ostanki Staroslovencev.

Iz Celja. ⸗. — Slavni Mozirjani in ti blaga Lipoldova rodovina! kam bi svoje slabo pero namočil, vredno in dostojno popisati vse, kar se je od 9. do 13. t. m. v vašem starem slovenskem trgu godilo? V celih procesijah je ljudstvo v nedeljo 9. avgusta vrelo od vseh krajev v Mozirje k dvojni sv. novi meši čč. gg. J. Lipolda in F. Pirkovića, dveh vrlih bratrancev. Vse, kar se je vidilo in slišalo, imelo je slovenski značaj. V krasni okinčani cerkvi spodbujale so med drugim latinske in slovenske melodije goste in nebrojno ljudstvo k pobožnosti, in mariborski bogoslovci pokazali so zopet, da vredni so popolnoma slave, ktero so že poprej si pridobili s svojim izvrstnim petjem. Mozirski trg oblekel se je tako rekoč v slovensko, národno obleko. Pred gosp. Lipoldovo hišo, iznad košate lipe sred trga in iznad mnogo druzih poslopij vihrale so v rahlem vetriču in se blesketale v svitlem solncu avstrijanska in narodne zastave. Slavoloki z lepimi slovenskimi napisi bili so sèm ter tjè razpeti. Možnarji in nakla so pokali, da so tla se tresle, celjska godba pa je rezala vmes, da si mislil, večega veselja ni mogoče ti podeliti, kot je bilo to. Pri bogato obloženi mizi v krasno okinčanih Lipoldovih sobah, krog ktere je sedelo blizo 200 častitih gostov, med temi nad 20 venčanih devic, je vladal le en duh; bilo je vse le ena misel, ena hvala, eno veselje. Slovenski je pogovarjalo se, napivalo in zabavalo slovenski, kakor pri obedu, tako tudi na prostornem, s cvetlicami, banderi in krasnimi slikami ozaljšanem plesišču. In veselica ta, ki se je na večer v malo „besedo“ prevrgla, trpela je s kratkimi prenehljeji do srede, ko so čast. gostje od blizo in daleč začeli shajati se

„k slovesni besedi v Mozirji“. Ko so gostje iz bližnjiših okolic že po slovesno okinčanem, gori popisanem trgu sprehajali se, pripeljejo se najpoprej med vriskom in veselim petjem z veliko slovensko zastavo rodoljubni Šostanjci in za njimi v dolgi rajdi vozov domoljubni Celjanje in Žavčani tudi s prelepo zastavo na prvem vozu; sprejeti so bili z gromovitimi slava- in živio-klici, med tem pa je igrala celjska godba in pokali so možnarji in nakla, da je bilo veselje. O pol devetih je začela se beseda. Ko so pevci celjske čitavnice bili odpeli „Pobratimija“, stopi pred gotovo 300 brojno društvo predsednik čitavnice naše, pozdravi družbo ter govorí živo in temeljito o domoljubnosti Slovencev. Gosp. Iv. Lipold odzdravi njegov pozdrav v navdušeni gladki besedi, in zdaj je sledila pesem govoru, govor pesmi in pesmi deklamacija, izmed kterih ste gosp. J. Bilceva „Slovenija oživljena“ in pa Dežmanove „Proklete grablje“, deklamovane od vrlih celjskih dijakov, društvu so najbolj dopadle. Gospodu, kakor kmetu, gospej in gospodičini, kakor kmetici bralo se je na licu, koliko moč in kakošen upljiv ima slovenska beseda do slovenskih src, ako se druži ž njo bratinska, domorodna ljubezen. Da v kratkem povem (obširno popisati vsega mi tako ni mogoče), beseda ta vesela, izvrstna in od kraja do konca brez vsake motnjave dosegla je v zgornji savinski dolini v malem to, kar je bil sad in nasledek mariborske vélike besede. Godrnjačem zavezala je jezik, nemškutarjem, saj nekterim, razvedrila um, zaspancem pa odprla očí, da vidijo zdaj čisto in jasno, kako kratkočasijo se in kaj zahtevajo Slovenci. — Še le vzhajoče solnce razkropilo je veselja omamljene goste. Nekaj šlo jih je med strme žolcpaške gore, ter je prepevalo pod slapom bistre Savinje veselega srca mile slovenske pesmi; drugi pa razšli so se veselje in nepozabljivi spomin na to besedo v srcu, v razne kraje doljnih savinskih obalov. — Hvala čitavnici celjski, srčna hvala vrlim Mozirjanom, največa hvala pa rodoljubnemu gosp. Iv. Lipoldu in vsi njegovi hiši za vès trud in skrb, s ktero je pripravil zgornji savinski dolini toliko blag in vsem nepozabljiv naroden — praznik. O da bi se občna želja izpolnila, in čitavnica celjska vsako leto saj enkrat v Mozirji napravila besedo!

Vsaki veči praznik se ne obhaja samo le en dan, ampak se podaljša na celo osmino; tako tudi pri nas o tej priliki. Niso še zginili iz našega spomina prvi vtiski mozirskih veselic, se nam je odprla že nova v pondeljek večer 17. avgusta. Napravili so nam v slavni rojstni god Njih Veličanstva, našega milega cesarja Franca Jožefa rodoljubni slovenski Laščanje novo veselico

v Laškem trgu: „Dobro jutro“, slovensko iz českega prevedeno igrokazje. V gosp. Slancovi dvorani, kjer smo že letošnjega 25. januarja toliko lepo „besedo“ obhajali, napravili so v vsakem obziru dostojno in okusno vredjeno kazališče. Po vvodnem govoru o slavnem rojstnem godu Njih Veličanstva, kteri je bil s trikratnimi gromovitimi slava- in živioklici sprejet, in kteremu sledila je cesarska pesem, peta stojé od vseh pevcev, igravcev in gledavcev in spremljana od topniške godbe, igrali so vrli domoljubje, med njimi ena gospá iz trga in dve gospodičini, ena domačinka, druga pa Ljubljančanka, tako lepo in izvrstno, da se je nam dozdevalo, da smo res v kakem javnem kazališču pred izurjenimi slovečimi igravkami. Po igri so vrstili se v petji celjski, žavski in laški pevci in pevkinje in napivalo se je, se vé da najprvo Njih Veličanstvu, našemu milemu cesarju in cesarici, na blagor Avstrije, na slogo slavjansko, našim bratom Hrvatom, Čehom itd., in veselica se je končala še le pozno v noč, ko je pritekal čas, podati se gostom na kolodvor. — In zdaj, ko sem veselice, ki so v tako kratkem času ena drugi roke si podajale, samo le po vrhu nekoliko popisal, ne morem drugači, kakor da izkličem ter rečem: „Srečne livade savinske doline, na kterih tako iskreni Slovenci prebivajo, v kterih je izbudil se tako čvrsto slovenski duh, in ktere navdaja tolika navdušenost za povzdigo omike, za duševni blagor svojega naroda! Blagodarna bistra Savinja, ki kot dragocen, srebern trak slovenske trge z mestom našim vežeš in jim tako čudovito narodnega duha deliš, porosi s svojo redivno, plodonosno vodico še tudi tiste kraje naše ljube domovine, kjer še zavest slovenska dozdaj spí, ter zdrami s svojimi milošumečimi valovi Slovence, da se zbudijo k duševnemu delovanju. Navduši jih s svojo zdravilno, čarobno močjo, da bodo, kakor domoljubni Laščanje, in kakor slišimo, skoraj tudi vrli Žavčanje, ne samo le v veselicah, temuč tudi v umetnosti in na slovstvenem polji pokazali, da so Slovenci, in koliko more in na kakošni stopnji je že naš ljubi slovenski materni jezik! Bog ti pomozi!

Iz Slovenskih goric 22. avg. — m — Poslednji obili pa prijazni dežek je vse oživel, kar že rasti več ni moglo, tudi živina bode imela paše. Sadja je navezano, da se drevje lomi. — Novih meš (primicij) je letos bilo tukaj okoli precej. Upati je, da še jih bode prihodnjič več, ker lavantinska škofija mešnikov še potrebuje. Pri primicijah je lepa navada, da novomešnik po dokončani službi Božji v družbi svojih sosedov in prijatlov se razveseljuje, ter zaroko svojo s cerkvijo in konec svojih študij praznuje tudi s posvetno veselico na čast lastne hiše in cele vasí ali srenje. Al nespo-

dobni se mi zdijo prišelci, ki pridejo na prežanje. Ne vem, ali je kje indi ta navada ali ne, pa v slovenskih goricah ne manjka prišelcev pri nobenem gostovanji, ne pri ženitvah, ne pri primicijah. Pridejo pa večidel hlapci in dekle po večerji domači; vidil sem tudi druge spešane delavce in otroke, in hodijo in lukajo okoli hiše, kjer je gostovanje, in se pomikajo, če kdo domačih od kod pride. Porednih ljudí ni viditi. Morda je kaka stara navada se s tem ohranila in bili so morda prišelci nekdaj poglaviten del gostovanja; al jez tega ne vem; gospodinje še jim sicer zdaj rade piti in jesti nosijo. V obče pa se je gotovo ta navada zdaj preživela. Ni viditi poštenega na prežanji; vsak bi se tudi sramoval iti za prišelca. Tistim pa, kterim lastno srce in lastna pamet ne kaže, da je nespodobno pri oknih in durih in luknicah v sobo lukati, kako s častjo povabljeni gostje jedó, se mora ta napaka naravnost povedati. Mislim, naj bi to storili gospodje duhovniki na prižnicah najpred; potem lahko pri posamnih prigodkih zabranijo župani kot srenjski poveljniki. To bi bila najkrajša pot, da se med prišelce tudi nevkradejo razbojniki, ki celo hišo in še goste v strah in nevarnost spravijo, kakor se je zgodilo pri sv. Jurji, kjer je 12 našemanih razbojnikov prepir počelo, tako, da so partinskega župana nevarno in več drugih menj ranili. Če moj nasvèt ne veljá, ga pustite; če je pa dober, ga sprejmite blagovoljno in izvršite, rojaki. Bog z vami!

Iz Ljutomera 26. avg. Ker smo nedavno oznanili, da smo tudi pomurski Slovenci osnovali „besedo“, ki jo bomo imeli 6. dan septembra, naj nam bo tedaj dovoljeno, častitim bravcem naznaniti kraj, kjer bode se naša slovesnost obhajala. Odločen je za to prostran gradič nekega rodoljuba, ki se le deset minut od trga vzdiguje na hribu v sredini krasnih goric. Od tod se ti, dragi bravec, odpira pogled res rajski krog in krog; ni tedaj preveč rekla ugledna talijanska gospá, ki je okolico to imenovala „zemeljski paradiž.“ Bistra Mura, plodonosno polje, zeleni travniki, prijazne vinske gorice, ki dajejo kapljico kraljico kapljic, mili pogled rojstnega kraja Stanka Vraza, in še mnogo druzih prijetnost — dragi bravec, kaj si hočeš več! Nadjamo se, da pride k veselici naši mnogo rodoljubov, ktere srčno vabimo.

Iz Črnomlja 30. avg. * Veselo novico vam morem naznaniti danes, da ne bo dolgo več trpelo, da se tudi med nami belimi Kranjci ustanoví narodni omiki potrebna čitavnica; v četrtek zvečer so štirje tukajšni veljavni možaki sklenili, v našem varošu čitavnico utemeljiti, namreč gosp. dr. Prevc, gosp. dr. Pestotnik, gosp. ravnatelj Kosec in gosp. kaplan Fajdiga. Bog daj srečo! Pokazali bomo, da Dolenci nismo zaspanci. Pa res je tudi, da v malih mesticih še bolj kakor v velicih je treba onega društvenega življenja, ki ga ponujajo čitavnice svojim udom, sicer je res dolgega časa konec vzeti. — Nadjamo se tudi zato, da bodo koristno národno napravo naši mnogospoštovani gospodje uradniki in tukajšni in bližnji duhovni gospodje, pa tudi uradniki gradaške fužine, in se vé da tudi domorodni naši mestjani podpirali.

Iz Bleda 20. avg. — Že ko sem bil še mladeneč, si mi je jako dopadal rajski kraj, kterega Preširn po pravici imenuje „podobo raja“; pa tudi danes, ko je moja glava že siva, nisem druzih misli; vsako leto zahajam sèm, da si dušo in truplo v čistem zraku in zdravi kopelji okrepčavam. Da! veliko veselja vživa tù, kdor je prijatel narave; kdor pa hrepení le po tem, kar tako imenovana „viša kultura“ po soire-ah v skazovanju obleke, plesu, gôdbi itd. svetu ponuja, ta naj le pete odmakne; za-nj ni tù veselja! Prava obleka so tukaj le široki slamniki in dobro okovane škornice; tù plešejo le ribice v jezeru ali kaka ladjica, če jo viža nevajen mesten vesljár; od godbe ne slišiš druzega, ko kako prosto domačo pesmico; politika edina pa je to, da gospôda „Prešo“ bere, kmet pa premišljuje, kako bi lože svoje davke plačeval. Žalibog! še „Novic“ ali druzih slovenskih listov v tukajšnih gostivnicah ni. Morda je zato te dni Petranova mati dobila pismo iz Tržiča z napisom: „an die deutsche frau“; čeravno sem z veseljem sam vidil, da ta napis vrle gospé ni nič prav razveselil. — Gospod Rikli, mnogoskušeni vodozdravnik, ima letos veliko bolnikov, celó iz Pruskega, Angležkega, Bavarskega, Laškega, Štajarskega in Estrajskega, ktere z vodó (hidropatično) ozdravlja in jih tudi veliko ozdravi, ali jim saj zboljša zdravje. Kakor je veselo od ene strani, tako je čudno od druge, da zmiraj več popotnikov iz ptujih dežel semkaj zahaja kakor domačih, in da so vsi navdušeni lepote rajskega kraja; mi pa še komaj poznamo krasno našo mater Krajno! Stanovanje v tukajšnih gostivnicah je prav dobro; škoda le, da ga večidel ni dobiti med šmarnimi dnevi. Zlo sitno je res, ako pozno zvečer kak gost, včasih še z majhnimi otroci, le-sem prisedši, mora še le po celi vasi stanovanja iskati. Tej napaki bi se pač lahko v okom prišlo, ako bi pri gostivnici, kjer pošta ostaja, vse prazne sobe v gostivnicah ali pa v čednih kmečkih hišah zapisane bile, da popotnik kmali zvé, kam naj gré. Ta mali trud bi pač lahko tri velike gostivnice prevzele tako, da bi vsaka izmed njih en teden to skrb imela. — Naj konečno še povem, da 25. t. m. smo imeli v tukajšni farni cerkvi velike bilje za rajncega gospoda Riharja. Jože Plavež.

Iz Ljubljane. V seji zdravniškega društva, ki je bila v pondeljek pod predsedništvom c. k. medicinalnega svetovavca gosp. dr. žl. Andriolli-ta, je družbeni tajnik gospod prof. dr. Valenta zboru na znanje dal pismo, v kterem deželni odbor prosi družbo, naj mu svoje misli o napravi sila potrebne nove nornišnice na Kranjskem razodene. Gosp. primari dr. Fux vidi o tej častni nalogi veliko zaupanje, ki ga sl. deželni zbor v družbo stavi, ter misli, da ne reče napak-besede, ako pravi, da se ima zarad tega, da zdravniško društvo lepo napreduje in se čedalje več veljave pridobiva, zahvaliti največ gosp. tajniku prof. Valenta-tu, začasnemu vodju bolnišnice ljubljanske, kteri nevtrudljivo dela na polji znanstvenem in se iskreno poganja za veljavo društva. Zbor je resnico dr. Fuxovih besed pritrdil s tem, da je prof. Valenta-tu očitno zahvalo na znanje dal. Potem se je volil odsek, ki bo nalogo deželnega zbora v prevdarek vzel in prihodnjemu občnemu zboru svoje mnenje o osnovi nove nornišnice razodel; bili so v ta odsek po večini glasov izvoljeni gospodje: prof. Valenta, dr. Gauster, dr. Drag. Bleiweis, dr. Schiffer in dr. Mally. — Govorili in svoje skušnje razlagali so v tem zboru še sledeči gospodje: dr. Gauster o nekem sodniško-zdravniškem primerljeji, — dr. Drag. Bleiweis o tuberkulozi in tifusu, in dr. Gregorič v neki životni pohabi novorojenega deteta.

— Mnogo vojakov se povračuje iz Laškega skozi Ljubljano, ali da grejo kam drugam, ali pa na odpust (urlaub). Govorí se, da 13 batalijonov zapusti Laško, kjer jih saj zdaj ni treba.

— Dr. Jan. Bleiweis-u, ki je v Préloki po cepljenji ovčje kužníne zdravim govedom za varnost gospodarjev in za znanstvo sploh važno stvar prvi dokazal, da je ovčja in goveja kuga edina bolezen, in dr. Mally-u, takrat c. kr. zdravniku v črnomaljskem okraji, ki mu je o teh skušnjah pomagal, je sl. c. kr. državno ministerstvo za nju marljivost in previdnost o teh skušnjah svojo posebno pohvalo naznaniti dalo. — Préloka in Zagorje zavoljo teh skušinj, ki jih

poprej še nikjer na svetu niso naredili, ostaneta zgodovinsko imenitna kraja.

— *(Pobérki iz različnih časnikov in brošúr.)* Brez obširnega pretresovanja stavimo v „kroniko sedanjega časa“, kar so nemški časnikarji blodili te dni. Celó teta „Augsburgerca“ si je najela svojega pisuna, ki naj oskruni slovesnost sv. Cirila in Metoda v Mariboru. Prijazno sprejet v tem shodu je odpeljavši se na železnico zažugal Slovencem v zahvalo njih prijaznosti: „ich wer's den Windischen schon geben“. Al kar je možek v „Allgemeine“ pisal, je le „testimonium paupertatis“ samemu sebi; sam pravi, da ne zná slovenski, pa vendar kritikuje jezik slovenski in razmere slovenske!! Mariborškemu listu „Corresp. für Untersteiermark“ pa se je plaža, ki jo je nakupičila „Augsburgerca“, tako prijetna zdela, da je je celi koš vzel v svoj list. Ravno ta list omenuje tudi v dopisu iz Ljubljane slovesnost v Kranji. Koliko resnice je zopet v tem dopisu, kaže najbolje to, da pravi, da „na Laborah se je čitavnici poklonila zastava!“ — Od ravno razpisanih služb pri deželnem odboru pravi, „dass die Ausschreibung der landsch. Dienststellen in weiteren Kreisen keine Aufmerksamkeit erregt habe“. Smešna brklarija, ako se vé, da je toliko kompetentov, da bi deželni odbor lahko 100 in še več služb oddal, če bi jih le imel! To so pač dosti zadostni „weitere Kreise“. Za „arhivarja“ bi bil dopisnik menda sam rad prosil, ker obžaluje, da taka služba ni razpisana. „Wenn sonst nichts ist, dem Manne könnte geholfen werden“. Da mora uradnik kranjskega deželnega odbora nemški in slovenski popolnoma znati, imenuje arhivar in spe „nationale Exklusivität“! — Kar se tiče tiste pisarije „Von Wien nach Triest“, ki jo je „Presse“ razglasila svetu in v kteri se slovenski jezik tako strastno psuje, da pisač pravi, da bi Slovenci „lajati“ mogli, ako bi popolnoma pozabili jezik nemški, pa pričakujemo od državne pravice, da ne bo dala žaliti jezika, ki ga govorí ravnopravni narod slovenski in v kterem mu vlada sama naznanuje postave svoje; kajti po takem se tudi ona žali, kadar se obrne s slovensko besedo do naroda. Kar pa ravno ta list „Presse“ iz Ljubljane piše o „agitacii zoper župana“, je laž od konca do kraja. Če se pomenki nekterih mestnih odbornikov o cementovanji, o mestnem gasilnem redu in o obligacijah mestnih imenujejo „agitacija“, bojo po takih pisarijah zdaj saj tudi taki možje, ki niso iz tako imenovane „slovenske“ stranke, pa so se udeležili omenjenih pomenkov, dosti lahko spoznali, kam pes taco molí v onem Presse-inem dopisu.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Mestni župan dunajski dela velike priprave, da se Njih Veličanstvo cesar, kadar pride iz Frankobroda na Dunaj nazaj, slovesno sprejme. Vodstvo severne železnice je nek za okinčanje vseh kolodvorov in postáj na tej železnici 40.000 gold. odločilo. — Časniki pravijo, da v pondeljek je imela končna seja biti, in da potem zapustijo vladarji Frankobrod, Njih Velič. pa se 3. dné t. m. snide s kraljico angležko v Draždanah. — Državni zbor na Dunaji se neki začne 10. dné t. m. — Glas je počil, da minister kupčijstva grof Wickenburg, ki je za 3 mesce odpusta dobil, ne bode več nastopil ministerstva; dunajski časniki že imenujejo več naslednikov njegovih. Koliko je resnice v tem, ne vemo. — Preuzvišeni škof Strosmajer je 27. avgusta došel na Dunaj, kjer bo, kakor „Wanderer“ piše, ostal nekoliko dni. — Konec julija mesca je bilo med ljudstvom papirnatih desetíc za 9 milijonov in 526.881 fl. — 25. in 26. avgusta je bila sv. Cirilu in Metodu na čast velika svečanost v Brni. Snidlo se je nad 40.000 ljudí iz mest in kmetov Marskega in Českega; prvi dan je bila „beseda“ v „Augarten-u“, pri kteri je pelo čez 1000 pevcev. — Dr. Grégr, vrednik českih „Narod. Listov“, po tiskarni pravdi za 10 mescov v ječo obsojen, je po prostani kazni bil 27. avg. v Pragi iz ječe izpuščen; tisoč in tisoč ljudi ga je pričakovalo pred jetnišnico, ki so ga sprejeli s slavaklici, se v kočijo vpregli, da bi ga na dom peljali itd. Pri vsem tem velikem hrupu ni bilo nobenega nereda. — V Tirolih bodo praznovali 500letnico, kar je tirolska dežela združena z Avstrijo. — Darovi, ki so jih, razun večih daríl, prejeli dosihmal sv. oče papež, znašajo 32 milijonov in 267.800 frankov. — Laška vlada po „Tr. Zeitg.“ čedalje več orožja in streliva na Francozkem, Angležkem in v Belgii nakupuje, da se vse čudi, odkod revna njena kasa dnarja jemlje. — Razprave v Frankobrodu še niso končane, ker ni vse tako gladko brez nasprotovanja šlo kakor se je izprva mislilo; kdaj bode zbora konec, se še ne vé, kakor se sploh še tudi nič prav za gotovo ne vé, kaj je sklenjeno, in se bo še le zvedilo, kadar bo celo delo dognano. Po zboru vladarskem se bojo neki začele posvetovanja ministerske, ktere imajo na podlagi vladarskih sklepov dodelati, česar ni še na drobno izgotovljeno. Zbor „nemških poslancev“ je svoje sklepe podal zboru vladarskemu. Od pruske vlade se pričakujejo nasprotni predlogi. — Veliki knez Konštantin je 25. avgusta Varšavo zapustil in se podal v Petrovgrad, poklican v ministerski posvèt, kteremu bo predsedoval car sam in v kterem se bo še le sklenilo, kaj naj se odgovorí pismom avstrijanske, francozke in angležke vlade o zadevah poljskih. Boj po malem še zmiraj trpí; ruska vlada se pripravlja za vojsko; pa tudi poljske puntarske čete se narašajo. — Knez črnogorski je vse glavarje naprosil, naj poiščejo vsakemu plemenu šolsko hišico; učitelje bo sam plačal. — Turški vojskovodja Omer paša leží v Kučuku bolan za neko ostudno boleznijo. — Zdaj se zopet iz Pariza sliši, da bi cesar Napoleon utegnil za to biti, da se kak kraljevič španjski posadí na tron meksikanski. — V Novem Jorku v Ameriki je bila 10. avgusta taka silna vročina, da so se 30 ljudém od solnca možgani vneli in da so še tisti dan pomrli.

☞ Po dopisu iz Zagorja moramo še enkrat ponoviti, kar smo rekli že dvakrat, da stare šestice so in ostanejo popolnoma veljavne, ker one s preklicanimi starimi krajcarji niso v nobeni zvezi. Laž je tedaj, kar se čenčá zoper šestice.

Žitna cena

v Ljubljani 31. avgusta 1863.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 4 fl. 93. — banaške 5 fl. 52. — turšice 3 fl. 62. — soršice 3 fl. 92. — rež 2 fl. 98. — ječmena 2 fl. 65. — prosa 2 fl. 87. — ajde 2 fl. 67. — oves 1 fl. 83.

Kursi na Dunaji 1. septembra.

5 % metaliki 77 fl. — kr.	Ažijo srebra 11 fl. 50 kr.
Narodno posojilo 82 fl. 95 kr.	Cekini 5 fl. 32 kr.

Loterijne srečke:

V Gradcu } 26. avgusta 1863: **57. 85. 13. 44. 79.**
na Dunaji } **16. 71. 50. 11. 3.**

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji bo 5. sept. 1863.

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Tiskar in založnik: **Jožef Blaznik** v Ljubljani.